

oraya ulaşabildi. İlk evliliğini Bihârî bir Hindû kadınla yaptı, daha sonra da Kanpür hânedanı ile evlilik bağı kurdu. Doğu Bengal'deki seyahatleri sırasında çok sayıda Hindû denizcisinin ihtidasına vesile oldu. Ayrıca Sonargaon'da İslâm hâkimiyetinin kurulmasında katkıda bulundu. Çhoti Dergâh adıyla tanınan kabrinin bulunduğu Bihâr'da 27 Receb 844'te (22 Aralık 1440) vefat etti.

Pîr Bedr'in zaman zaman kaldığı Çitagong'daki çilehânesi şehrin koruyucusu olarak telakki edilmekte olup Hindû ve müslüman denizcilerce ziyaret edilmektedir. Dergâh yakınındaki bir cami ve bir su deposu da onun adını taşımaktadır. Bedr, Bengal'de Sonargaonlu Peñç Pîr ile "sular hâkimiyeti"ni paylaşma şerefine sahip idi. Bengal denizcileri denize açılırken şöyle niyazda bulunurlardı: "Allah, Nebî, Peñç Pîr, Bedr, Bedr!" Denizler ve nehirler üzerindeki mânevî hâkimiyet onun ailesinin ruhanî bir vasfı olarak kabul edilmektedir. Nitekim büyük dedesi Fahreddin Zâhid'in Yamuna nehrine gömülmek üzere olan bir grubu kurtardığı rivayet edilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Muhammed Gavsî, *Gülzâr-ı Ebrâr, Asiatic Society of Bengal*, Ivanov 97, vr. 14; Abdülhak ed-Dihlevî, *Ahbarü'l-ahyâr*, Delhi 1309, s. 129; Gulâm Muînüddin, *Me'âricü'l-vilâye* (K. A. Nizami özel kütüphanesinde), II, 536; Abdülhay el-Hasenî, *Nühzetü'l-havâtir*, III, 38; Ebeydülhak, *Tezkire-i Evliyâ-i Bengâle*, Noakhali 1931, s. 64-72; *JASB*, I/3 (1873), s. 302-303; K. A. Nizami, "Badr", *El²* (İng.), I, 868-869.

KHALİQ AHMAD NİZAMI

BEDREDDİN CAMİİ

(bk. HAFSA HATUN CAMİİ).

BEDREDDİN el-GAZZÎ

(bk. GAZZÎ, Bedreddin).

BEDREDDİN el-HASENÎ

(بدر الدين الحسنى)

Muhammed b. Yûsuf b. Abdirrahmân el-Mağribî el-Merrâkûşî (1850-1935)

Devrinin meşhur Şam muhaddisi.

Dimaşk'ta doğdu. Aslen Merakeşli olup *Delâ' ilü'l-hayrât* müellifi Şeyh el-Cezülî'nin soyundandır. Ezher âlimlerinden olan babası Yûsuf el-Mağribî fıkıh ve hadis ilimlerindeki otoritesi yanında şiir ve

edebiyatla da meşguldü. Eserleri arasında *et-Taḥdîş 'an nâzileti dâri'l-ḥadîş* adlı 400 beyitten meydana gelen bir kasidesi bulunmaktadır. Bedreddin on iki yaşında babasını kaybetti. Eşrefiyye Dârülhadisi'nde tahsilini tamamladı. Bu arada Kur'ân-ı Kerim'i ve *Şahîh-i Buḥârî* ile *Şahîh-i Müslim*'i ezberledi. Ayrıca akaid, usûl-i hadîs, usûl-i fıkıh, sarf, nahiv, edebiyat ve mantık gibi ilimlerin ana metinlerini özetleyen 20.000 beyit hıfzetti. Hocaları arasında en çok Ebül-Hayr el-Hatîb b. Abdülkâdir'den faydalandı. Hadis ve ibadetle meşgul olmak için Eşrefiyye'deki odasına kapanır, yatmadan sonra evine dönerdi. Hastalığı sebebiyle evinden çıkmadığı son birkaç yıl müstesna bütün ömrünü böyle geçirdi. Ancak başarısının kiskanıldığını görünce derslerini bıraktı. Yedi (veya on yedi) yıl boyunca Eşrefiyye Dârülhadisi'ndeki odasında münzevi bir hayat yaşadı. Günaha girme endişesiyle insanlardan uzak durmaya çalışır, kendine sorulara kısaca cevap vermekle yetinirdi. I. Dünya Savaşı sırasında İttihatçılar'dan şikâyet eden bir kısım halk Bedreddin el-Hasenî'ye başvurarak halife olmasını, Osmanlı idaresine karşı yapılacak ihtilâli yönetmesini istedi. Böyle bir harekete karşı olduğunu açıkça söyleyen Hasenî halkla olan ilgisini daha da azalttı; fakat Suriye'de Fransızlar'a karşı başlatılan ayaklanmada kasaba kasaba dolaşarak verdiği vaazlarla mücahidleri destekledi.

Cuma günleri Emeviyye Camii'nde verdiği dersler, eski devirlerdeki meşhur âlimlerin ders halkalarını andırarak şekilde kalabalık olurdu. Kesintisiz üç saat süren bu derslerde yeni meselelere çözümler getirmeye çalışırdı. Onun bu dersleri *eş-Şark* adlı gazetede yazı işleri müdürü olan talebesi Abdülkâdir el-Mağribî tarafından özetlenerek neşredilirdi. Umuma açık bu cuma derslerinden başka haftada iki veya üç gün, ramazan aylarında ise her gün talebelerine hadis dersleri verir, bilhassa *Kütüb-i Sitte*'yi okuturdu.

Bedreddin el-Hasenî 13 Ağustos 1935'te Şam'da vefat etti.

Muhammed Riyâz el-Mâlih, Bedreddin el-Hasenî ile ilgili olarak *Âlimü'l-ümme ve zâhidü'l-âsr el-'allâme el-muhaddîşül-ekber Bedrüddin el-Ḥasenî* (Dimaşk 1977), talebelerinden Muhammed Sâlih Ferfûr'da *el-Muhaddîşül-ekber ve imâmü'l-'aşr kemâ 'aref*

tüh (Dimaşk 1406/1986) adlarıyla birer eser kaleme almışlardır.

Eserleri. 1. *Şerḥu kaşideti Ğarâmî şaḥîh*. Hadis usulüne dair olan bu eseri Kahire'de basılmıştır (1286). 2. *ed-Dürerü'l-behiyye fî şerḥi'l-manzûmeti'l-Beyḳûniyye*. Rabat Kütüphanesi'nde bulunmaktadır (Kettânî, nr. 1295). Ayrıca *Şaḥîh-i Buḥârî*'nin senedlerine dair yayımlanmış bir eserin daha bulunduğu kaydedilmektedir.

Bedreddin el-Hasenî'nin biyografisini veren kaynaklarda, onun daha otuz yaşına varmadan kırk kadar kitap yazdığı, bu kitapların çoğunun oturduğu mahallede çıkan büyük bir yangında telif olduğu belirtilmektedir. Bu bilgilerden Muellifin *Şahîh-i Buḥârî*, *eş-Şemâ'il*, *eş-Şifâ'* adlı eserlere, ayrıca nahve dair *Şüzürü'z-zeheb*, *Kaḫrû'n-nedâ* ve *Muğni'l-lebîb*'e birer şerh; *Nuḫbetül-fiker*, *Muḫtaşaru İbn Hâcib*, *Âkâ'idü'n-Nesefî*, *el-'Akâ'idü'l-'Adudiyye* ve *Tefsîrül-'Celâleyn* gibi eserlere de hâşiyeye yazdığı anlaşılmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Ziriklî, *el-A'lâm* (Fethullah), VII, 157-158, 237-238; Muhammed Sâlih el-Ferfûr, *el-Muhaddîşül-ekber ve imâmü'l-'aşr kemâ 'aref tüh*, Dimaşk 1406/1986; Muhammed Abdülâtîf Sâlih el-Ferfûr, *A'lâmü Dimaşk*, Dimaşk 1408/1987, s. 243-246; Mağribî, "eş-Şeyḫ Bedrüddin el-Ḥasenî", *MMİADm*, XIII/5-6 (1935), s. 296-299; XIII/7-8 (1935), s. 351-358, 375-376.

M. YAŞAR KANDEMİR

BEDREDDİN LÜ'LÜ'

(bk. LÜ'LÜ', Bedreddin).

BEDREDDİN SİMÂVÎ

Simavna Kadısı
Oğlu Şeyh Bedreddin Mahmud
(ö. 823/1420)

Osmanlı fakih ve mutasavvîfi,
önemli bir isyan ve
ihtilâl hareketinin başlatıcısı.

Edirne yakınlarında, bugün Yunanistan topraklarında bulunan Simavna kasabasında doğdu. Doğum yılı olarak 740 (1339) ile 770 (1368) arasında değişen çeşitli tarihler gösterilir. Torunu Halîl b. İsmâil *Menâkıbnâme*'de şeyhin doğum tarihini 760 (1359) olarak kaydetmiştir. Babası Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykavus'un torunu olduğu söylenen Abdülazîz'in oğlu İsrâil, annesi ise Rum asıllı bir hıristiyan iken ihtida etmiş olan Me-